

Выкладанне беларускай мовы як замежнай...

Практыкаванне 10 (практыкаванне заснаванае на іміджавым роліку Белтэлерадыёкампаніі Гатуем разам)

Паглядзіце відэа і выканайце практыкаванне

Што неабходна, каб прыгатаваць фанікі? Размяркуйце словы па дзвюх групх: прадукты і посуд.

бульба, цыбуля, крухмал, соль, кроп, алей, соль, смятана	прадукты
тарка, сіта, патэльня, шуфлік	посуд

Электронны навучальны курс даступны на сайце by.lang-study.com у раздзеле Асновы (<http://by.lang-study.com/category/asnovy/>). Дадзены рэсурс з'яўляецца дастаткова поўным і можа выкарыстоўвацца для самастойнага вывучэння беларускай мовы. Тым не менш, неабходная і далейшая грунтоўная праца над праектам, яго моўнае, метадычнае, тэхнічнае

ўдасканаленне. Мы запрашаем усіх зацікаўленых асоб далучыцца да апрабацый курсу і чакаем водгукаў, каментароў, заўваг і прапанов, што дапамогуць палепшыць прадстаўлены рэсурс.

Літаратура

Барысенка В., Кныш Л., Куліковіч У., Літвіноўская А., Рамза Т., Семян'кевіч А., 2014, *Тэст па беларускай мове як замежнай. Пачатковы ўзровень. Агульнае валоданне*, Мінск.

Internet users in Europe, 2014, *Internet world stats*, <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm> [даступ: 22.03.2015].

Kornai A., 2013, *Digital Language Death*, PLOS ONE <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0077056> [даступ: 22.03.2015].

Moseley C. (рэд.), 2010, *Atlas of the World's Languages in Danger*, Paris, <http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap.html#> [даступ: 22.03.2015].

Аксана Семян'кевіч

Мінск

Выкладанне беларускай мовы як замежнай у Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце

Рэзюмэ

У артыкуле аналізуюцца метады і тэхналогіі, якія выкарыстоўваюць выкладчыкі кафедры беларускай мовы і літаратуры МДЛУ у практыцы выкладання беларускай мовы як замежнай; прапануецца аўтарскае бачанне паўнаважнай рэалізацыі адукацыйнай паслугі *Беларуская мова як замежная*.

Abstract

Teaching Belarusian as a Foreign Language at Minsk State Linguistic University

The methods and techniques that the teachers from the department of the Belarusian language

and literature at Minsk State Linguistic University use in teaching Belarusian as a foreign language are analyzed in the article; the author's vision of the educational service *Belarusian as a foreign language* full implementation is proposed.

У апошнія два дзесяцігоддзі ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце з'явілася новая адукацыйная паслуга – выкладанне беларускай мовы для замежных навучэнцаў. Дысцыпліна *Беларуская мова як замежная* (БМЗ) рэалізуецца выкладчыкамі кафедры беларускай

мовы і літаратуры ў фармаце індывідуальных заняткаў. Да гэтага часу гэтай паслугай скарысталіся грамадзяне Расіі, ЗША, Канады, Іспаніі, Галандыі, Германіі, Кітая. Акрамя таго, для замежных студэнтаў, якія атрымліваюць адукацыю ў МДЛУ, арганізаванае абавязковае вывучэнне беларускай мовы. Гэтая дысцыпліна выкладаецца на 1 курсе, для яе рэалізацыі быў распрацаваны і зацверджаны вучэбна-метадычны комплекс, арыентаваны на сучасныя метады выкладання замежных моў.

Для забеспячэння якасці адукацыйнай паслугі БМЗ выкладчыкамі кафедры і кіраўніцтвам універсітэта вядзецца шматпланавая праца ў наступных кірунках. Усе выкладчыкі кафедры бяруць удзел у стварэнні навукова-метадычнай і навукова-лінгвістычнай базы дысцыпліны БМЗ. З гэтай мэтай на кафедры распрацоўваюцца навуковыя тэмы *Лінгвістычныя, культуралагічныя, метадычныя асновы вывучэння і выкладання беларускай мовы як замежнай і Вывучэнне праблем мовазнаўчай і літаратуразнаўчай кампаратывістыкі ў сістэме лінгвістычнай адукацыі студэнтаў*, у рэчышчы праблематыкі лінгвадактыкі і кампаратывістыкі прапануюцца тэмы курсавых, дыпломных, магістарскіх і дысертацыйных даследаванняў. Для забеспячэння навучальнага працэсу па дысцыпліне на кафедры былі створаны падручнікі *Белорусский язык для стран СНГ* [Павловская і інш. 2012] і *Беларуская мова для пачаткоўцаў* [Барысенка і інш. 2017]. Выкладчыкі кафедры ўдзельнічаюць у міждысцыплінарных універсітэцкіх праектах па складанні перакладных слоўнікаў актуальнай лексікі, у канферэнцыях па праблемах метадыкі выкладання БМЗ, якія ўсё часцей уключаюцца ў тэматычнае поле рэспубліканскіх навуковых мерапрыемстваў. Для ўдасканалення метадычна-практычнага досведу і прэзентацыі сваіх магчымасцяў выкладчыкі кафедры працавалі ў летняй школе беларусістыкі на базе РІВШ, разам з выкладчыкамі іншых УВА рэспублікі ўдзельнічалі ў пілотным праекце па стварэнні ўзроўневых тэстаў [гл. Барысенка і інш. 2014] па беларускай мове як замежнай па ініцыятыве ТБМ імя Францыска Скарыны. Для падрыхтоўкі педагогічных кадраў для выкладання БМЗ ва ўніверсітэце функцыянуе спецыялізацыя *Беларуская мова і літаратура*.

Хацелася б падрабязней спыніцца на праблеме лінгваметадычных тэхналогій, якія выкарыстоўваюць выкладчыкі кафедры ў сваёй працы. І індывідуальныя заняткі, і заняткі ў групе для замежных студэнтаў на 1 курсе прадагледжваюць невялікую колькасць аўдыторных гадзін за кароткі прамежак часу. Часта кароткатэрміновы фармат вывучэння замежных моў называюць інтэнсівам. У лінгвадактыцы нават ёсць такая аксіёма: кароткатэрміновы курс можа быць толькі інтэнсіўным. Але трэба ўсё ж разабрацца, ці варта лічыць метадыку выкладання беларускай мовы па індывідуальных праграмах у МДЛУ інтэнсіўнай.

За апошнія 50 гадоў у розных краінах і ў розны час узнік цэлы шэраг новых метадаў навучання замежным мовам, якія мы ведаем пад агульнай назвай як інтэнсіўныя метады навучання. Усе яны з'яўляюцца агульным адказам метадыкі на сацыяльны заказ сучаснага грамадства. Гэтыя метады сталіся альтэрнатывай традыцыйнага навучання, калі ведам пра мову надаецца большае значэнне, чым уменням і навыкам у самой мове, і калі валоданне вусным маўленнем носіць другасны падпарадкаваны характар, а не з'яўляецца ўмовай стварэння навыкаў чытання і пісьма. Новыя метады абапіраюцца на дасягненні ў нейрафізіялогіі, псіхалогіі, тэорыі інфармацыі, псіхалінгвістыкі і псіхагігіены. Вынікам такога сінтэзу стаў сугестапедычны напрамак у педагогіцы, заснаваны на тэорыі сугестыі балгарскага псіхатэрапеўта Георгія Лазанова. На паняцці сугестыі як сродку непрамога (камунікатыўнага, несвядомага) уздзеяння на чалавека, як сродку актывізацыі яго рэзервавых псіхічных магчымасцяў у навучальным працэсе заснаваныя сучасныя інтэнсіўныя метадыкі. Зразумела, што такія метады патрабуюць прынцыпова новых падыходаў да арганізацыі навучальнага працэсу, арганізацыі вучэбных матэрыялаў і падрыхтоўкі спецыялістаў. Сутнасць інтэнсіўных метадаў навучання замежным мовам можна звесці да фомулы: моўная камунікацыя, моўныя зносіны з'яўляюцца адначасова і галоўнай мэтай, і сродкам навучання. Іншымі словамі, мэта інтэнсіўнага метаду – навучыць навыкам аўдыявання і маўлення з выкарыстаннем вялікага (велізарнага ў параўнанні з традыцыйнымі метадамі) лексічнага матэрыялу за кароткі прамежак часу (адносна кароткі,

Выкладанне беларускай мовы як замежнай...

адносна традыцыйных метадаў). Пры гэтым высокаяя эфектыўнасць дасягаецца пры мінімальным энергетычным выдатках навучэнцаў.

Асаблівых каментарыяў патрабуе палажэнне аб кароткачасовасці інтэнсіву. Шмат матэрыялу, сціслыя тэрміны і энергічныя паводзіны выкладчыка – гэта яшчэ не інтэнсіўны курс. Вядомыя інтэнсіўныя курсы, якія засведчылі сваю эфектыўнасць, як правіла, складаюцца з 240 – 300 аўдыторных гадзін. Большасць з іх мае некалькі ўзроўняў (як мінімум, пачатковы і прасунуты). Інтэнсівы могуць адрознівацца працягласцю курса і канцэнтрацыяй гадзін на тыдзень, тым не менш прадугледжваецца дастаткова значная колькасць аўдыторнага часу. Такім чынам, лічбы гавораць пра тое, што інтэнсіўны курс вывучэння замежнай мовы (у тым разуменні тэрміна, які ўкладваецца ў гэтае паняцце аўтарамі гэтых метадык) зусім не прадугледжвае формулу “многа і хутка за зусім кароткі час”. Параўнаем лічбы. Самая вялікая колькасць гадзін індывідуальнага курса, які мелі выкладчыкі кафедры ў сваёй практыцы, – 80. Праграма дысцыпліны БМЗ для пачаткоўцаў на 1 курсе складаецца з 30 аўдыторных гадзін. Такім чынам, паводле фармальных параметраў арганізацыя навучальнага працэсу, які мы маем у практыцы выкладання БМЗ у МДЛУ, не з’яўляецца інтэнсіўным курсам. Праўда, хацелася б зазначыць, што інтэнсівы адпачатку былі зарыентаваны на фармат моўных курсаў, і да гэтага часу працягваюцца дыскусіі, наколькі гэтая метадыка ў прынцыпе магчымая ці немагчымая (нават часткова) у практыцы выкладання замежных моў у іншых фармацях. Тым не менш перадусім інтэнсіўны курс прадугледжвае прынцыпова новую метадыку прэзентацыі моўнага матэрыялу і арганізацыі навучальнага працэсу. Што ж найперш закладаецца ў паняцце інтэнсіву?

Інтэнсіфікаванасць навучання разглядаюць як інтэграваную ўласцівасць, якая мае наступныя складнікі: аб’ём засвоенага матэрыялу (многа), колькасць і варыятыўнасць прыёмаў, шчыльнасць камунікацыі, актывізацыя псіхічных рэзерваў асобы. Сыходзячы з аналізу практыкі выкладання замежных моў у фармаце інтэнсіўных метадык, можна вылучыць наступныя найбольш важныя прыкметы

інтэнсіўнага курса:

1. Галоўная мэта – навучыць размаўляць на чужой мове, зняўшы псіхалагічныя бар’еры. Курс не ставіць на мэце засваенне сістэмы мовы. Аднак гэта зусім не значыць, што граматыка не вывучаецца. У інтэнсіўным курсе граматыка з’яўляецца не мэтай, а сродкам для вырашэння задач моўнай камунікацыі. Пры адборы граматычных з’яў выкладчык найперш улічвае іх камунікатыўную каштоўнасць, а не сістэмнасць або звыклую паслядоўнасць. Прынцыпова адрозніваюцца і прыёмы засваення граматыкі. Традыцыйная схема – тлумачэнне, трэніроўка, маўленчая практыка – у інтэнсіве адсутнічае. Граматычная форма ўспрымаецца на слых і засвойваецца падчас камунікатыўнай практыкі з яе выкарыстаннем.

2. Моўны матэрыял прэзентуецца ў форме тэкстаў-дыялогаў або тэкстаў-паділогаў, часта са скразным сюжэтам. Адзінкай найвышэйшага парадку ў арганізацыі матэрыялу з’яўляецца камунікатыўная сітуацыя, прычым максімальна жыццёвая. Засваенне лексікі адбываецца шляхам пашырэння слоўніка маўлення за кошт пашырэння слоўніка аўдыявання. Інтэнсіўнае навучанне прадугледжвае комплексна-паралельнае развіццё ўсіх відаў маўленчай дзейнасці, практычна адначасовую выпрацоўку навыкаў і ўменняў аўдыявання і маўлення з нязначнай адтэрміноўкай у часе для навыку чытання і пісьма.

3. Усе заданні падпарадкаваны камунікатыўнай задачы і з’яўляюцца абавязкова поліфункцыянальнымі. У аснове ўсіх поліфункцыянальных практыкаванняў – нейкая інтэнцыя (маўленчы намер), выражэнне якой у адпаведнасці з заданнем патрабуе выкарыстання адпаведнай граматычнай формы і лексічнага нападнення. Поліфункцыянальнасць практыкавання заключаецца таксама ў тым, што яно адначасова накіраванае на фармаванне некалькіх навыкаў, якія знаходзяцца на розных стадыях станаўлення. Імкненне выкладчыкаў адпрацаваць на занятках нейкую граматычную з’яву да ўзроўню навыку, а пасля перайсці да іншага, не адпавядае канцэпцыі інтэнсіўнага курса.

4. Навучанне адбываецца толькі ў групах. Калектыўная дзейнасць прызнаецца абавязкова

вай умовай актывізацыі рэзервавых магчымасцяў чалавека (праца ў парах, трыядах, мікра-групах, камандах). Такія формы калектыўнай дзейнасці сучаснай лінгвадыдактыкай прызнаюцца бяспрэчна пераважнымі паводле эфектыўнасці ў параўнанні з традыцыйнымі індывідуальна-франтальнымі формамі працы выкладчыка. Партнёры ў навучальным узаемадзеянні становяцца вельмі важным каналам авалодання мовай.

5. Ролевая арганізацыя вучэбнага матэрыялу і навучальнага працэсу. Інтэнсіўны курс – гэта адна вялікая, добра арганізаваная гульня. Размова ідзе не толькі і не столькі пра выкарыстанне лінгвістычных гульнівых заданняў на занятках, колькі пра арганізацыю навучальнага працэсу ў цэлым. Інтэнсіўная метадыка праду-гледжвае, што кожны навучэнец набывае сваю ролю (маску, легенду) і ў адпаведнасці з гэтай роляй выконвае свае сацыяльныя абавязкі згодна з камунікатыўнай сітуацыяй (турысты, спартсмены, удзельнікі форуму, група валанцёраў, пакупнікі ў краме і г. д.). Такая роля ў працэсе навучання дае велізарны псіхатэрапеўтычны эфект, менавіта ролевая гульні здымаюць тыя псіхалагічныя бар’еры, якія замінаюць размаўляць на чужой мове. Адначасова змена роляў у групе з’яўляецца і метадычным прыёмам, бо лексіка-граматычная і фанематычная арганізацыя роляў удзельнікаў групы дазваляе апрацоўваць і лексіку, і граматычныя канструкцыі, ставіць усэнсавую апазіцыю фанемы і шматразова паўтараць іх у жыццёвых сітуацыях. Для выкладчыка камунікацыя ў форме гульні – гэта найперш стымул для вырашэння навучальных задач, а для навучэнцаў – гэта натуральная ўмова засваення навучальнага матэрыялу. Зразумела, што ролевая гульні павінны адпавядаць інтарэсам і інтэлектуальнаму ўзроўню развіцця навучэнцаў, ролі мусяць быць пазітыўныя і сацыяльна прэстыжныя, бо прымітыўнае разуменне гульні вядзе да інфанталізацыі навучання, да спрашчэння камунікатыўных задач, і, у выніку, да зніжэння творчага ўзроўню навучання. Прынцып ролевой арганізацыі навучання тычыцца не толькі самога навучальнага працэсу, але і вучэбнага матэрыялу. Тэксты-дыялогі і тэксты-палілогі, якія ў інтэнсіўным курсе з’яўляюцца асновай моўнага матэрыялу, праду-гледжваюць абавязковае размеркаванне па ролях.

6. Арганізацыя навучальнага працэсу часта носіць рытуальны характар, закліканы максімальна выкарыстаць псіха-эмацыйныя рэзервы памяці навучэнцаў. Інтэнсіўныя метадыкі заснаваныя не столькі на лагічных спосабах успрымання і пазнання, колькі на псіха-эмацыйных з мэтай актывізацыі працэсаў засваення. Уся атмасфера заняткаў арганізуецца такім чынам, што засваенню чужой мовы спадарожнічаюць толькі станоўчыя эмоцыі. Інтэнсіўнае навучанне разглядае авалодванне навыкамі камунікацыі на чужой мове як сацыяльна-псіхалагічную задачу. Добразычлівасць, падтрымка, адабрэненне, узаемадапамога, мяккі гумар, заахвочванне, суперажыванне – гэта атмасфера заняткаў інтэнсіўнага курса.

З аналізу вышэйназваных прыкмет інтэнсіўных метадык вынікае, што ў сваёй практыцы выкладання БМЗ ў МДЛУ мы не можам іх выкарыстоўваць як прыярытэтныя. Першая прычына – вельмі сціплая колькасць аўдыторных гадзін. Другая прычына – адсутнасць групавых заняткаў. Выкладчык, безумоўна, можа і павінен узяць сабе пэўную камунікатыўную ролю, безумоўна, абмен ролямі таксама магчымы, тым не менш групавая форма мае шэраг вельмі важных пераваг (і найперш псіхалагічных), неабходных для рэалізацыі задач інтэнсіўнага метад. Трэцяя прычына – спецыфіка мэтавай аўдыторыі. Па-першае, нашы навучэнцы – гэта, як правіла, гуманітарыі (часцей філолагі). Па-другое, у большасці выпадкаў, яны валодаюць у той ці іншай ступені рускай мовай (ці рускай і яшчэ якімі-небудзь славянскімі мовамі). Па-трэцяе, яны прыязджаюць з вельмі рознымі мэтамі. Усе гэтыя фактары (паасобку ці ў сукупнасці) патрабуюць ад выкладчыкаў выпрацоўкі розных метадычных падыходаў.

Пры індывідуальным навучанні гэтыя падыходы рэгламентуюцца найперш тымі задачамі, якія ставіць навучэнец. Калі прыярытэтнымі вызначаюцца некамунікатыўныя задачы, чалавек не ставіць сабе на мэце авалодаць практыкай маўлення (“мне трэба толькі чытаць і перакладаць”), то за аснову бярэцца тэкстуальна-перакладны метад. Як паказвае досвед, гэты традыцыйны метад найбольш аптымальны пры індывідуальным навучанні чытанню, пісьму і перакладу. Бываюць навучэнцы з вы-

Выкладанне беларускай мовы як замежнай...

ключна высокай матывацыяй і выключнымі філалагічнымі здольнасцямі, якія ставяць сабе на мэце засвоіць менавіта сістэму беларускай мовы (як правіла, для дысертацыйных даследаванняў). З такімі навучэнцамі нават у межах супастаўляльнага метаду (таго метаду, неэфектыўнасць якога ўсе мы зведалі, вывучаючы замежную мову ў школе і вуні ў свой час) дасягаюцца выключна высокія вынікі, хоць роля выкладчыка, бывае, зводзіцца да ролі кансультанта. Аднак трэба падкрэсліць, што гэтыя метады можна лічыць эфектыўнымі ў такой практыцы не паводле вынікаў сфармаванаці комплексных навывкаў валодання мовай, а паводле тых задач, якія ставілі сабе навучэнцы. Калі ж на індывідуальных занятках ставіцца задача авалодання і маўленчымі навывкамі ў тым ліку, то мы працуем усё ж у рэчышчы камунікацыйна арыентаваных метадык.

У працы з філолагамі ў групе на 1 курсе найбольш эфектыўнымі застаюцца камбінаваныя метады і найперш свядома практычны метады. Ён заснаваны на наступных прынцыпах: практычная накіраванасць навучання, свядомае засваенне мовы ў паслядоўнасці “ад моўных ведаў да маўленчых навывкаў”, неперакладны шлях засваення і адсутнасць супастаўлення з роднай мовай, улік інтэрферэнцыі з роднай мовай.

Аднак у такім фармаце, як школа беларусістыкі, больш аптымальным усё ж уяўляецца камунікацыйны метады з шырокім выкарыстаннем прыёмаў інтэнсіўных метадык, калі прыярытэтнай з’яўляецца практыка маўлення, а граматыцы адводзіцца службовая функцыя, і таму граматыка ўводзіцца функцыянальна. Менавіта гэты метады у найбольшай ступені здольны забяспечыць практычную накіраванасць навучання мове.

Асобна хацелася б спыніцца на праблеме працы з навучэнцамі-лінгвістамі. У фармаце групавых заняткаў у такой аўдыторыі мэтазгодным падаецца выкарыстоўваць тактыку менавіта інтэнсіўных метадык. У пачатку курса выкладчык свядома прыціскае аналітычную дзейнасць навучэнцаў, забіраючы іх увагу ад граматычнай формы, тым самым арыентуючы на мэту і сэнс выказвання. Гэта неабходна, каб зняць бар’еры, якія замінаюць маўленню на чужой мове,

супрацьстаяць стэрэатыпу паслоўнай пабудовы фразы, а таксама інтэрферэнцыі з роднай мовай. На першых этапах асаблівае значэнне надаецца імітаванню. Сама арганізацыя заняткаў, паступовая фіксацыя выкладчыкам увагі на самых значных для камунікацыі формах у маўленні з часам дапамагае навучэнцам зарыентавацца ў моўным матэрыяле і прааналізаваць яго. Сістэмнае абагульненне, фармуляванне правіла звычайна адтэрміноўваюцца, але гэта не значыць, што іх не можа быць. У дапамогу навучэнцам могуць уводзіцца спецыяльныя заняткі (спецыяльныя “стоп-дні”, міжцыклавыя этапы) для асэнсавання тых моўных з’яў, што ўспрымаліся інтуітыўна ў вусным цыкле, і даліся нібы хаатычна. Дапамогуць тут табліцы, поліфункцыянальныя практыкаванні, розныя інтэрактыўныя сродкі, асабліва роля належыць гульням. Гэты працэс упарадкавання і сістэматызацыі моўнага матэрыялу, безумоўна, даніна прынцыпу свядомага засваення мовы, аднак ён пераконвае навучэнцаў у эфектыўнасці іх дзейнасці і дзейнасці выкладчыка. Мы перакананы, што гэта проста неабходна ў працы з філолагамі. На прасунутым этапе (а для практыкі выкладання беларускай мовы веданне рускай мовы з’яўляецца дастатковым, каб працаваць паводле гэтай схемы) выкладчык мае больш магчымасцяў у выкарыстанні і апрацоўцы граматыкі, бо навучэнцы ўжо знаёмыя з граматычнай сістэмай беларускай мовы і маюць патрэбу ў актывізацыі сваіх ведаў. Таму такая тактыка асабліва эфектыўная для тых, хто шмат ведае, але дрэнна размаўляе. У гэтым выпадку навучэнцы, з аднаго боку, лёгка запайняюць пустыя ячэйкі ў той сістэме, з якой ужо знаёмыя, а з іншага боку, самастойна адбіраюць граматычныя сродкі пры фармаванні сваіх выказванняў у адпаведнасці з сітуацыямі зносінаў, прапанаванымі выкладчыкам. Акрамя таго, яны вучацца ўжываць граматычныя формы камунікацыйна мэтазгодна.

Такім чынам, ацэньваючы практыку выкладання БМЗ у МДЛУ, мэтазгодна было б гаварыць не пра інтэнсіўнае навучанне як такое, а пра магчымае ў рэальных умовах максімальнае выкарыстанне метадаў і прыёмаў камунікацыйнага, кагнітыўнага, сацыякультурнага і сугестапедычнага падыходаў у навучанні з мэтай яго інтэнсіфікацыі. Выкарыстанне ў навучаль-

Аксана Семянькевіч

ным працэсе інтэнсіўных метадык як выключна прыярытэтнага метаду стане магчымым, калі адукацыйная паслуга “Беларуская мова як замежная” будзе запатрабаваная ў такой ступені, калі яе забеспячэнне будзе вымагаць ад навучальнай установы (арганізацыі, якая прапануе адукацыйную паслугу, бо інтэнсіўныя метады найперш разлічаны на фармат менавіта курсаў) адпаведнай арганізацыі навучальнага працэсу. Мінімальнай умовай для ажыццяўлення гэтай задачы на сённяшні дзень (ва ўмовах МДЛУ), мы лічым, наяўнасць групы (мінімум 6 чалавек).

Безумоўна, для паўнаwartаснай рэалізацыі адукацыйнай паслугі БМЗ у цэлым (і ў тым ліку з выкарыстаннем інтэнсіўных метадаў) перспектыўна неабходным з’яўляецца вырашэнне шэрагу задач. Гэта як задачы, звязаныя з навуковым абгрунтаваннем лінгваметадычнай мадэлі беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі, так і задачы прыкладнага характару, сярод якіх мы вылучылі б наступныя:

- распрацаваць дзяржаўныя моўныя стандарты і на іх падставе парогавыя ўзроўні валодання беларускай мовай, якія лімітуюць сферу меркаванага выкарыстання;

- распрацаваць спосабы ацэнкі сфармаванасці маўленчых здольнасцяў і кампетэнтнасці на беларускай мове ў розных сферах камунікатыўнай дзейнасці з выкарыстаннем найноўшых тэставых тэхналогій. Апошні крок у вырашэнні гэтай задачы – стварыць Сертыфікацыйны цэнтр;

- вырацаваць стратэгію спалучанасці канцэпцыі выкладання беларускай мовы з лінгвадыдактычнымі арыентацыямі іншых моў з улікам моўнай сітуацыі ў краіне. Спецыфікай развіцця дысцыпліны БМЗ з’яўляецца тое, што мы адпачатку можам выкарыстаць найноўшыя (самыя эфектыўныя, апрабаваныя) метадыкі вывучэння замежных моў сусветнай практыкі;

- ствараць новыя вучэбна-метадычныя комплексы, арыентаваныя на сучасныя метады выкладання замежных моў;

- развіваць і ўдасканалваць навукова-ме-

тадычную базу дысцыпліны (навуковыя канферэнцыі, навуковыя тэмы ў межах асобных УВА, курсавыя, дыпломныя, магістарскія і дысертацыйныя працы);

- стварыць метадычны тэрміналагічны апарат, слоўнікі метадычнага характару;

- развіваць навукова-лінгвістычную базу дысцыпліны (адчуваецца востры недахоп слоўнікаў актуальнай лексікі, частотных слоўнікаў, слоўнікаў спалучальнасці лексічных адзінак, ідэаграфічных апісанняў лексікі і інш.; навуковыя даследаванні па лінгвістычнай кампаратывістыцы, па праблемах беларускай мовы ў функцыянальным аспекце);

- распрацоўваць комплекс дадатковых філалагічных дысцыплін (перш за ўсё літаратуразнаўчых), што забяспечваюць кагнітыўны лінгвакультуралагічны падыход да выкладання беларускай мовы;

- падрыхтоўваць педагагічныя кадры для забеспячэння рэалізацыі дысцыпліны.

Безумоўна, вырашэнне вышэйпералічаных задач вымагае часу, аднак важна вырашаць іх комплексна і паралельна. Нам бачыцца, што Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт мае значны патэнцыял для далейшага развіцця і ўдасканалення адукацыйнай паслугі выкладання беларускай мовы як замежнай.

Літаратура

Барысенка В.У., Васючэнка П.В., Казакевіч Т.Г., Кныш Л.С., Семянькевіч А.В., 2017, *Беларуская мова для пачаткоўцаў*, Мінск.

Барысенка В., Кныш Л., Куліковіч У., Літвіноўская А., Рамза Т., Семянькевіч А., 2014, *Тэст па беларускай мове як замежнай. Пачатковы ўзровень. (Базавы ўзровень, Сярэдні ўзровень, Прафесійны ўзровень, Высокі ўзровень, Дасканалы ўзровень). Агульнае валоданне*, Мінск.

Павловская Н.Ю., Борисенко О.В., Васюченко П.В., Кныш Л.С., Семенькевич О.В., Чеховский Г.К., 2012, *Белорусский язык для стран СНГ: учебник*, Москва.